

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

De Rebus Ecclesiae Non Alienandis. Titulus IX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

quarum in re, licet ad rem) a felicitis recordationis Nicolao Papa IV. & Celest. V. praedecessoribus nostris factas, sive concessas, auctoritate Apostolica in fratrum nostrorum praesentia omnino cassavimus, irritavimus, & vacuavimus, cassas, irritas & vacuas nunciavimus, & nullius fore decrevimus firmitatis: multa dubitationes insurgunt, ut unde praefata constitutionis revocatoria processit editio, interpretatio ejus quoque procedat. Praesenti declarandum duximus sanctione, quod in illis (qui editionis tempore supradicta ultra statutum numerum erant per eisdem praedecessores canonici sub expectatione praebendarum, vel etiam portionum) eadem constituto locum habet. Si autem hujusmodi recepti ultra numerum, distributiones, & alia, ut canonici de numero existentes, sic tempore dictae revocationis habebant, quod per cessionem vel decesum illorum, qui erant intra numerum ex vigore prioris gratiae, nil amplius assequi expectabant, nisi distributionum, seu partium suarum augmentum (cum forsitan esset ecclesia, in qua canonicorum, non autem portionum numerus, vel praebendarum distinctio habebatur) quantoque inter pauciores consilii ecclesiae dividuntur proventus, tanto majores fieri possunt singulorum percipientium portiones: ad istos veleso, qui per literas facultatis a dictorum praedecessorum nostrorum in aliquarum ecclesiarum canonicos erant recepti (licet praebendas vel alia beneficia expectarent) constitutionem certum est non extendi praefatam. In illis vero, qui ultra numerum auctoritate praefata in aliquarum ecclesiarum canonicos jam recepti, quantum ad capitulum, & ad chorum, ac distributionum perceptionem quotidianarum plenitudinem juris canonici tunc habebant, sed in eis dignitates, personatus, praebendas, portiones, vel alia beneficia, quae dantur tantum existentibus de numero, expectabant: constitutionem praefatam locum habere (ratione hujusmodi expectationis) dubium non existit. Sanè in iis, qui super canonicatibus, praebendis & dignitatibus, parochialibus vel aliis ecclesiis seu beneficiis quibuscumque, a dictis praedecessoribus nostris literas impetraverunt, etiam si per executores illorum facta fuerint reservationes, de ceteri interpositiones, variique processus: & etiam si eadem beneficia tunc vacabant, & per impetrantes petita fuerat ab executoribus, quod eis illa conferrent: non tamen ipsorum beneficiorum vacantium collationes, tunc temporiserant factae: locum habet constitutio supradicta, ut omnes hujusmodi gratiae (quarum ratione tunc non erat ad collationem processum, & sic per consequens jus in re non fuerat ipsis impetrantibus acquiritum) intelligantur penitus revocata.

NE SEDE VACANTE ALIQUID INNOVETUR.

TITVLVS VIII. CAP. I.

Collatio communiter ad Episcopum & capitulum pertinet, non ipsorum effectu inhabili, alter conferri. h. d. usq. ad 5. Cum vero secundum Damianum.

Bonifacius VIII.

SI b ad Episcopum & capitulum communiter pertinet e collatio praebendarum, mortuo Episcopo, vel a beneficiorum collatione suspensio, potest capitulum vacantes conferre praebendas: Etiam si Episcopus interesse habeat in collatione hujusmodi, ut

a Vid. Damianum. & Felin. in c. constit. extr. de rescript. b Ad intelligendum huius cap. vid. Panorm. in c. ex parte. extr. de constit. c. Illud dicitur communiter pertinere, quando aequale jus qualibet pari habet in actu.

praelatus. Idem poterit Episcopus si capitulum ab ipsa collatione suspendi contingat, vel singulariter omnes de capitulo majoris excommunicationis vinculo innodari.

Collatione spectante ad Episcopum de consilio, vel assensu capituli, illo existente inhabili (nisi sit in mora) non conferri capitulum, hoc dicit.

Cum a vero ad solum Episcopum praebendarum spectat collatio, cum consilio sui capituli vel assensu: defuncto Episcopo vel suspensio (nisi Episcopus in petenda relaxatione suspensionis hujusmodi sit in mora) capitulum se non potest intrromittere de eisdem.

Haberi conferre cum consilio Episcopi, sine illo conferri, morte & remota absentia interveniente. h. d. Dominicus.

Vbi vero de speciali alicujus ecclesiae consuetudine, vel statuto, beneficiorum collatio ad aliquem cum consilio Episcopi noscitur pertinere: sublato Episcopo de medio, (cum consilium nequeat tunc peti ab eo) non erit propter hoc vacantis beneficii collatio deferenda: nec etiam si egerit in remotis, ita quod non possit ipsius praesentia in brevi haberi. Quia in petendo vel expectando ejus consilio, posset vacanti beneficio periculum imminere.

DE REBUS ECCLESIAE NON alienandis.

TITVLVS IX. CAP. I.

Tempus alienatio facta de rebus ecclesiae vacantibus non procedente tractatu, & sine iusta causa, non valet. Ioan. And.

Innocentius quartus.

VDUM: & infra. Dicitur vero Archidiaconus ad adverto respondit, illas decimas illi ecclesiae restitui non debere: proferens in medium ordinationem quandam Episcopi Dulmen. de consensu capituli sui factam, inter alia continentem, quod idem Episcopus attendens proventus Archidiaconatus Dulmen. adeo fore tenues, & exiles, quod non sufficiebant ad ejus onera b supportanda: praefatas decimas Archidiaconatus memorato concessit: & infra. Quia vero in concessione hujusmodi praedicta ecclesia (cum vacaret) legitimo caruit defensore, qui sibi prius ab eodem Episcopo debuerat deputari. Quia etiam tractatus solennis diligens, qui in talibus concessionibus perperis, & alienationibus rerum ecclesiasticarum exigitur, non fuit habitus in eadem: ordinationem & concessionem ipsam (praesertim cum evidens necessitas quare fieri deberet, vel utilitas e non subesset) de fratrum nostrorum consilio decernimus non valere: dictas decimas ipsi ecclesiae tanquam pertinentes ad eam sententia-liter adjudicare curantes.

CAP. II.

Primo prohibet submissionem ecclesiarum suorum immobilium honorum vel jurium fieri laici absque consensu capituli & licentia Papa. Secundo cassas contractus quacunque firmitate vallatos, contra hoc de cetero factos. Tertio prius praelatos contra factos, & clericos non contradicentes, & laicos, qui ipsi praelatos ad hoc compulerunt vel compellent. Quarto praecipit laicos per tales contractus, eo casu, quo valent, ultra debitum non usurpare: & poenitentiam apponi. h. d. Ioan. And.

a Ad hunc textum vide Felin. in cap. eam re. extr. de rescript. b Vid. cap. ad audientiam. de eccl. ad. 2. q. 14. ubi. alias regulam sibi principi. licet ix. q. 17. nemo. ff. de eccl. Lucia. vid. Oldrad. in consil. 160. cum 2. seq. hoc eod. tit. c Vid. Hostien. in summa. eod. tit. ubi assignat quinq. causas alienationum rerum ecclesiasticarum.

Gregor. X. In Concilio generali Lugdun.

Hoc consularissimo prohibemus edicto, universos & singulos prelatos ecclesias sibi commissas, bona immobilia, seu jura a ipsarum, laicis submittere, subijcere, seu supponere, absque capituli sui consensu & Apostolica sedis licentia speciali. Non concedendo bona ipsa vel jura in emphyteusim, seu aliis alienando in forma, & casibus a jure permisis: sed constituendo, vel recognoscendo, seu profitendo ab illis ea tanquam a superioribus se tenere: seu ab ipsis eadem advocando, prout in quibusdam partibus vulgariter dicitur, avoher, vel ipsos patronos, vel advocatos ecclesiarum, seu bonorum ipsarum perpetuo, aut ad tempus non modicum statuendo. Contractus autem omnes etiam juramenti, poenae, vel alterius cujuscunque firmitatis adjectione valatos (quos de talibus alienationibus sine hujusmodi licentia & consensu contigerit celebrari) & quicquid ex eis securum fuerit, decernimus adeo viribus omnino carere, ut nec jus aliquod tribuant, nec praescribendi etiam causam parent. Et nihilominus prelatos, qui seculos fecerint, ipso facto ab officio & administratione: clericos etiam qui scientes contra inhibitionem praedictam aliquid esse praesumptum ad superiores denunciare neglexerint, a perceptione beneficiorum, quae in ecclesia obtinent sic gravata, triennio statim esse suspensos. Laici vero, qui prelatos vel capitula ecclesiarum, seu alias personas ecclesiasticas ad submissiones hujusmodi faciendas, haecenus compulerunt, nisi post competentem monitionem (remissa submissione, quam per vim, vel metum exegerant) ecclesias, & bona ecclesiastica eis submissa taliter in sua libertate dimittant. Illi vero, qui de cetero prelatos, vel personas easdem ad talia facienda compulerint (cujuscunque sint conditionis, aut status) excommunicationis sint sententia innodati. Ex contractibus praeterea super praemissis (hujusmodi licentia & consensu intervenientibus) haecenus initis, vel quos in futurum initij contigerit, seu occasione illorum, laici ultra id quod ex natura contractuum ipsorum, vel adhibita in illis lege permittitur, aliquid non usurpent. Qui vero seculos egerint (nisi legitime moniti ab hujusmodi usurpatione desisterint, restituendo etiam b ea, quae taliter usurparunt) eo ipso sententiam excommunicationis incurrant: & extunc ad supponendum terram ipsorum (si opus fuerit) ecclesiastico interdicto libere procedatur.

DE RERV PERMVTATIONE.

TITVLVS X.

CAP. I.

Non obstantibus expellationibus beneficiorum permutatio fieri potest. Ioan. Anst.

Bonifacius VIII. Biteren. Episcopo.

Licet e in tua diocesi aliqui auctoritate Apostolica beneficia proximo vacatura expectent: illos tamen qui secundum formam juris sua beneficia in eadem diocesi ad tuam collationem spectantia permutare volentes, libere ac sine fraude in manibus tuis ipsa resignant: Nolumus occasione praemissa (aequitatem praeferentes in hac parte rigori) circa faciendam permutationem beneficiorum hujusmodi (quae alias minime resignassent) ullatenus impediri.

^a Vid. Bart. in q. colla. C. ubi in rem alio. per l. si aliena. ff. de usua. Font. ^b Dicitur, ea, deest in antiquior. codic. ^c Vid. Clem. 1. tit. de ver. permitt. & de materia Bellamerici tract. de permutatione beneficiorum, & Dec. consil. 141. l. a. incip. ad plura dubia. & consil. 140. ca. incip. viso. puncto. lib. 2.

DE TESTAMENTIS ET VLTIMIS VOLUNTATIBUS.

TITVLVS XI.

CAP. I.

In fideicommissariis substitutionibus licet habeat quartam conditionem: in dote non. Et substitutiones interpretari debentur de rebus, dummodo conveniant verbi & personarum. Ioan. Andreas.

Bonifacius octavus.

Si pater a filium & filiam habens impuberes, & uxorem, filiam in re certa, filium vero in certa bonis suis universalem heredem instituit, & quoniam alia in suo testamento legavit, adjiciens, ut si decederet filia sine liberis, eidem filio, & si ipse absque liberis decederet filius, praefata filia moreretur: Christi pauperum instituendo haeredes, si utrunque sine liberis mori contingeret filiorum. Testator mortuo, ac deinde filio subito quater, & filia (superstitie matre) defunctis ante tempus pubertatis. Absque deductione Trebellanica, sine patris jura natura debita, facienda, ipsius pauperibus bona omnia deferuntur. Praemissa namque substitutiones sicut de filio ad filiam, & contra, & de illis ad pauperes, directe debent intelligi pupillares. Cum in substitutionibus semper sit interpretatio facienda (dommodo, sicut in casu proposito, earum verbi & personarum conveniant institutis) ut substitutio directa intelligatur potius quam obliqua: quanquam directa interdu ad fideicommissum ex causa trahatur. Licet autem filius testamento suo matrem portione jure naturae debita privata non possit, pater tamen in testamento, quod filio impuberi facit, potest: nam testamentum hujusmodi pupillare paternum, vel paterni pars potius est censendum.

CAP. II.

Superior habet consentire religiofi deputati executoris loci sui, secundum Zen.

Idem.

Religiosus executor ab aliquo in sua voluntate ultima deputatus, non potest (cum velle vel nolle non habeat) hujusmodi officium suscipere, vel exequi: nisi a superiore suo petita super hoc licentia & obtenta.

Pluribus executoribus datus, non mortuo, vel in remotis exequi, vel exequi volente, unus officium executionis exercere, non potest: sed testator voluntas: nisi aliud per testatorem significet. h. d. secundum Zen.

Sane pluribus a testatore simpliciter executoribus deputatis, uno eorum mortuo, vel in remotis agere, vel id exequi forte nolente: Ne voluntatem testatoris impediri, vel nimium differri contingat: potest alius (cum testator aliud expresserit) officium executionis suscipere, libere adimplere.

DE SEPULTVRIS.

TITVLVS XII.

CAP. I.

Hic prohibetur pactum de sepultura eligenda. Non obstante pacto de sepultura eligenda, vel relicta non mutanda, sepelendus est quis, ubi alias erat de iure sepelendus: & alias sepultus cum voluntate sepulture obventibus restituendus est, alias parva recessione loci contenta. h. d. secundum Zen.

Bonifacius octavus.

Animarum periculis & scandalis quae frequenter ex his proveniunt, cavere volentes, universis religiosis & secularibus clericis cu-

^a De materia hujus cap. praeter doctores hic vide interpretari in cap. Raimundus, ext. de test. & in l. precibus c. de impub. & alio subss. & alibi.

juicun-